

Lien & Slätterängen

var namnet på en kurs som jag fick ögonen på i SBT våren 87. Kursen var ett samarrangemang mellan Wendelsbergs folkhögskola och Västergötlands hembygdsförbund. Som kursledare fungerade bl.a. människorna bakom det fina bokverket *Mulens marker* som nu utkommit på höstkanten. Det var läraren och folklivsforskaren Gunnar Arnborg, botanisten Åke Carlsson och naturfotografen Tore Hagman. Vi var ca 70 kursdeltagare som inkvarterades på olika sätt kring Bredareds bygdegård någon mil norr om Borås. Vi bodde i tält, husvagn, småstugor och på golvet i bygdegården.

Var och en hade egna liar och orv med sig. Ett gäng slätterkarlar tog hand om oss när det gällde det praktiska slätterarbetet. Hur slipar man en lie? Det är oerhört viktigt att den är rätt slipad för att nå resultat. Hur jordslår man en lie för att få rätt vinkel mellan kroppen, lieorven och lien? Kursdeltagarna fick också lära sig att skära av gräset med mjuka slag och låta lien göra mesta jobbet, en slätterteknik som ger bästa resultat med liten påfrestning på kroppen.

Vi fördjupade oss i hur det gamla odlingslandskapet fungerade, samspelet mellan åker, äng och hage. Vi tittade på gamla lantmäterikartor som ju är riktiga konstverk i sig och som förmedlar sådan detaljinformation om hur det gamla landskapet såg ut. Vi studerade utvecklingen från skära till lie och tittade på film om hur det hantverksmässiga liesmidet gick till. Åke Carlsson hade en gedigen genomgång av slättermarkernas växter och vilka miljökrav arterna har. Kursdeltagarna fick klart för sig vilket starkt utplåningshot som hänger över åtskilliga arter.

Under den praktiska delen åkte vi runt till ett flertal slätterängar, riktiga botaniska pärlor, och gjorde på så vis en insats för bevarandet av arterna. Det kändes lite speciellt att hugga in med sin egen lie i ängar med svinrot, slättergubbe, vityxne, späd ögontröst och ljungögontröst.

Vi hann även med ett besök i naturreservatet Vxnås. Här försöker man bevara ett ålderdomligt odlingslandskap med slätter och småskaligt jordbruk. Här kunde man njuta av alla de gamla nästan utrotade åkerogräsen klätt, råglosta, linrepe, åkerskallra, jättespergel och linsnärja.

Maten på kursen är egentligen värd ett eget kapitel. Här var det anpassat efter gamla traditioner med svagdricka, filbunke, kalvdans etc. Lördagskvällen bjöd även på ett slättergille med olika spex och gammeldans.

Kursen pågick i tre dagar och sinnet var fullt av nya intryck och kunskaper när färden trädde hemåt igen. Kursen upprepas nästa år och jag vill på det varmaste rekommendera den för alla med minsta intresse för naturvård, botanik och det gamla odlingslandskapet. Kanske vi på sikt kan skapa en liknande institution som denna kurs här på hemmaplan i Dalarna. Inte minst är det nödvändigt för att bevara många slätterarter som nu står inför ättestupan.

SÖREN NYSTRÖM

